

KASZUBY

CU-41756

Dodatek regionalny „Gazety Kartuskiej“.

Spis rzeczy.

Rok I — 1936.

Artykuły.

Nr		Nr	
11	Bieliński Stanisław. 75-lecie Zakładu N. M. P. w Kościerzynie	10	Patock Jan. Zasiwy na Kaszubach
12	Bukowski Andrzej mgr. Zwyczaje kaszubskie w czasie Bożego Narodzenia	3	Podlaszewski Fr. ks. Historia dekanatu kościersko-mira-chowskiego
8	Burczyk P. Trzeba uznać polskość Kaszubów	4	Podlaszewski Fr. ks. Bractwa kościelne w dekanatach kar-tuskim i kościerskim
9	Chrzanowski Bernard. O potrzebach kulturalnych Pomorza	10	Rudnicki Mikołaj dr. Pochodzenie nazwy Gdynia
4	Cieszyński Władysław. Marian Mokwa, malarz Kaszub i wybrzeża	1	S. „Ścinanie kani“ (Regionalne widowisko kaszubskie)
1	Czernicki Stanisław. Trzej braco	4	Świerkosz Alfred. Na bursztynowym brzegu
4	D. Wyspa na jeziorze Gowidlińskim	8	Świerkosz Alfred. Puck, najstarszy gród nad brzegami pol-skiego morza
8	D. Smocza Jama pod Kartuzami	10	Świerkosz Alfred. „Nagie kluski — gapi rosół“
1	Dąbrowski Kazimierz mgr. Regionalizm	1	Wachowski M. „Sąd Ostateczny“ w Dworze Artusa w Gdańsku
3	Dąbrowski Kazimierz mgr. Pochodzenie nazwy „Kaszuba“	2	Wall St. Zwyczaje, obyczaje i wierzenia noworoczne na Kaszubach
2	Fridrich A. ks. Cudowna figura Najśw. Marii Panny w Siano-wie	3	Wall St. Jak Kaszubi spędzają długie wieczory
2	Kaczmarek St. Tadeusz. Zwyczaje wielkopostne na Ka-szubach w XVI i XVII wieku	5	Wall St. Kaszubska sztuka ludowa
7	Kaczmarek St. Tadeusz. Cuda św. Walentego w Matarni. Obraz łaskami słynący	8	Wall St. Opowiadania ludu kaszubskiego. O przeszeszany pjenjędzji. Lecacji jurk. O czarownicach. O vje-szkjich i wóppjich
9	Karski Jan. Jak Kartuzi wyglądały dawniej	11	Wall St. Opowiadania ludu kaszubskiego: Wo zômkovjisku njedaleko Kartuz. Wo pjerszczევskijm zômkovisku
3	Kostka Stanisław. Klótev prachórza	12	Wall St. Opowiadania ludu kaszubskiego: Skórb w Jomin-skijm jezorze. O Vjélgjim Kamjeniu kole jezora Łącznigo
10	Kostka Stanisław. Zbożowi kłos		
6	Łowicki ks. Antoni Abraham, bojownik o polskość Kaszub		
2	Mańkowski Alfons ks. Kaszuba — Sybirak. Śp. ks. Antoni Muchowski (1842—1915)		
2	Patock Jan. Majik (Stary zwyczaj ludowy na Kaszubach)		

Monografie.

1—7	Bieliński Stanisław. Dzieje klasztoru Kartuzów w Kartuzach	12	Świerkosz Alfred. Brzegiem Międzyomorza. Zarys mono-graficzny osad półwyspu Helskiego
5—12	Dąbrowski Kazimierz mgr. Monografia Chmielna		
11—12	Podlaszewski ks. Zarys historii parafii wysińskiej		

Różne.

1	Od redakcji	5	Kaszubskie pieśni ludowe
1	„Jasełka Kaszubskie“	9	Muzeum Kaszubskie w Gdyni
3	Głosy o naszym dodatku	10	Znaczenie Pomorza w życiu kulturalnym Polski (przemó-wienie min. Świętosławskiego)
4	Korporacja „Cassubia“ w Warszawie		

Kronika.

Życie kulturalne Kaszub.		Nr	
Nr: 1—12.			
Nowe książki o Kaszubach.		Nr	
10	Bieliński Stanisław: Dzieje klasztoru Kartuzów w Kartuzach	6	Majkowski Aleksander: Zece i przigode Remusa — Dr Wła-dysław Pniewski
8	Brzęczkowski Stanisław: Teki miast pomorskich	9	Majkowski Aleksander: Przewodnik po Kaszubskiej Szwaj-carii
6	Krawiec Feliks dr i Urbański Jarosław: Mapa pomników i zabytków przyrody powiatu kartuskiego	6	Pniewski Władysław dr: Antoni Abraham (1869—1923), wielki patriota ludu kaszubskiego
		8	Wieczorek J. M.: Wiązanka tańców kaszubskich
		10	Wycech Czesław: Powiat chojnicki

Spis ilustracyj.

1	Kościół poklasztorny w Kartuzach z głównym wejściem od strony zachodniej	2	Cudowna figura Matki Boskiej Sianowskiej
1	Kościół poklasztorny w Kartuzach od strony południowej z pozostającym jedynym eremem	2	Kościół parafialny w Sianowie
2	Klasztor OO. Kartuzów w Kartuzach w roku 1678	3	Kościół poklasztorny w Kartuzach z dawnymi zabudowa-niami klasztornymi i jeziorem Wielkie Grzybno według stalorytu z roku 1898
2	Wieża dawnej kaplicy św. Krzyża w Kartuzach	4	Urny z przedhistorycznego grobu w Śmiechowie

	Nr		Nr
Widok na jezioro Klasztorne i kościół w Kartuzach	5	Ołtarz w kaplicy św. Brunona w kościele kartuskim	7
Widok na Chmielno	5	Pamiętkowy słup w Pucku	8
Antoni Abraham	6	Obecny kościół parafialny w Chmielnie	9
Wnętrze kościoła poklasztorne w Kartuzach	7	Gmach Zakładu N. M. P. w Kościerzynie	11
Stalle we wschodniej części kościoła w Kartuzach	7	Stary kościół parafialny w Wysinie (rys.)	12
Tryptyk w kościele kartuskim	7	Wnętrze starego kościoła w Wysinie (rys.)	12

Rok II — 1937.

Artykuły.

Bieliński Stanisław. Pobyt wojsk napoleońskich na Kaszubach w podaniach ludowych	10	Kostka Stanisław. O szlachcie kaszubskiej	9
Bukowski Andrzej mgr. Nieznane prace Hieronima Derdowskiego: O szopkach czyli jasełkach. Wieczór gwiazdkowy w polskim dworze nad Bałtykiem	12	Kostka Stanisław. O cerpisku za Życową Hutą	12
Chrzanowski Bernard. Kamienny topór spod wzgórz Radłowa	2	Redlecki J. Kaszubski szelbiąg	3
Chrzanowski Bernard. Dzwony kościoła w Łebczu	5	Redlecki J. Znaczenie zwierząt u dawnych Pomorzan	6
Dąbrowski Kazimierz mgr. Strajk szkolny na Kaszubach 1906-7	9	Redlecki J. Pochodzenie nazwisk kaszubskich Damk i Dampc	10
Dubiecki T. dr. Kaszubi w powstaniu stycz. w 1863-64 r.	1	Stamir J. Skarb w jeziorze Klasztorne w Kartuzach	10
Kaczmarek St. Tadeusz. Kult św. Trójcy na Kaszubach w dawnych wiekach	3	Świerkosz Alfred. Jan III Sobieski na Pomorzu	4
Koczorowski Władysław. Zapomniany czyn bohaterskiego księdza-Kaszuby	8	Świerkosz Alfred. Herb miasta Pucka	6
Kostka Stanisław. O stolymce w jeziorze garczyńskim	3	Świerkosz Alfred. Morskie „siostrzyce“ na bursztynowym brzegu	10
Kostka Stanisław. Ruiny zamków i murów obronnych na Kaszubach	6	W. L. Bursztyniarstwo w Gdańsku	7
		Wall St. Ozdoby szczytowe chat kaszubskich	1
		Wall St. Ozdoby szczytowe chat kaszubskich (dokończ.)	2
		Wall St. Kłobuczeński zwoń z goręczeńskim kościołem	7
		Wall St. Wo łopijm na kościelnej wieży	9

Utwory literackie.

Hejka Leon. Literackość?	7	Hejka Leon. Wjeści	10
Hejka Leon. Kot hi sroka	8	Hejka Leon. Norda	12
Hejka Leon. Jedna nota	9		

Monografie.

Dąbrowski Kazimierz mgr. Monografia Chmielna (ciąg dal.)	1—8	Świerkosz Alfred. Brzegiem Międzyrzecza. Zarys monograficzny osad półwyspu Helskiego (ciąg dalszy)	1—12
Podlaszewski ks. Zarys historii parafii wysińskiej (ciąg dal.)	1—9		

Różne.

„Kaszuby“ Audycja słowno-muzyczna	1	Antoni Abraham — Ks. dr L. Heyke	7
Po roku istnienia	2	300-lecie ziemi bytowskiej i lęborskiej	8
Nowy utwór sceniczny Bernarda Sychty (Śpiące ujejskie)	4	„Hanka się żeni“ — J. Fr. B.	9
— Dr Wł. Pniewski	4	Remus — Jan Karnowski	11
Kaszubi w Toruniu	4	Echa jubileuszu ziemi lęborsko-bytowskiej	12
Morze się kołysze — Ks. dr L. Heyke	5	Commentaryo przedhistoryczne w Szemudzie	12
Najstarsze miejscowości w pow. morskim	6		

Kronika.

Życie kulturalne Kaszub.

Nr: 1—12.

Przegląd wydawnictw.

Nr: 3—7, 9—10.

Nowe książki o Kaszubach.

Patok Jan: Kopa szętopórk	2
Stelmachowska Bożena dr: Sztuka ludowa na Kaszubach	10

Spis ilustracyj.

Stromy brzeg pod Rozewiem	1	Toczenie naczyńa glinianego (z pracowni Necla)	3
Wąwoz przy Chłapowie	1	Zdobienie naczyń (z pracowni Necla)	3
Działka kaszubska przy pracy w szkole w Wielkiej Wsi-Hallerowie	1	Nowy kościół w Wysinie	3
Pazdury (rysunek)	1	Obraz św. Rodziny w kościele wysińskim	3
Czepce kaszubskie	1	Chlew skieony ze starych łodzi rybackich w Chłapach	4
Przędka kaszubska przy kołowrotku	2	Uprawa „roli“ pomiędzy Kuźnicą a Chłapami	7
Godło Necia (rysunek)	2	Stary kościół rybacki w Jastarni	8
Port rybacki w Wielkiej Wsi podczas huraganowego sztormu	2	Zimowy połów węgorzy w przereblach zatoki Puckiej	10
		Wędzenie szprotów w Jastarni	12
		Urnę twarzową, znalezioną w Szemudzie	12

Rok III — 1938.

Artykuły.

Bukowski Andrzej mgr. Hieronim Derdowski w Kobylewie pod Kartuzami	1	Dąbrowski Kazimierz mgr. Kaszubi w powstaniu styczniowym	1
Bukowski Andrzej mgr. Nieznane prace Hieronima Derdowskiego: Lud polski nad Bałtykiem	1	Dąbrowski Kazimierz mgr. Kaszubi w 18-tą rocznicę powrotu na łono Macierzy	2
Bukowski Andrzej mgr. Nieznane prace Hieronima Derdowskiego: Kilka godzin na polach Grunwaldzkich	2	Dąbrowski Kazimierz mgr. Władysławowo — drugi port Polski	8
Bukowski Andrzej mgr. Nieznane prace Hieronima Derdowskiego: Stary a mało znany obraz Kopernika	4	Dąbrowski Kazimierz mgr. Rybołówstwo na Kaszubach	9
		Dąbrowski Kazimierz mgr. Kazanie wygłoszone na po-	

100/5/87a

Ar

50

	Nr		Nr
grzbie Jana Wejhera, woj. chełmińskiego, w Pucku 31 marca 1626 r.		Młyński Leon mgr. Z naszej przeszłości	8
Dąbrowski Kazimierz mgr. Przyczynki do badania kultury na Pomorzu w czasach najdawniejszych	11	Młyński Leon mgr. Kaszuby	10
Gajek Józef dr. Siły etniczne na pograniczu polsko-gdańskim	12	Orłowski Jan. Król August II nad polskim morzem	9
Heyke L. dr ks. Pisownia kaszubska	6	Orłowski Jan. Jak to młynarz z Chmielna poradził sobie z diabłem	10
Heyke L. dr ks. Pamięci wielkiego naszyńca Aleksandra Majkowskiego	1	Orłowski Jan. Jak powstało jezioro Wdzydzkie	12
Karnowski Jan. W sprawie stroju ludowego na Kaszubach	3	Pellowski F. Diabelskie jezioro pod Gołuniem	7
Karnowski Jan. W trzydziestą rocznicę powstania „Gryfa”	9	Redlecki J. Pochodzenie nazwisk kaszubskich. Nazwiska na — berg	7
Karnowski Jan. Jak to było, gdy Sas z Lasem wojował	11	Redlecki J. Pochodzenie nazwisk kaszubskich. Nazwiska na — ing	11
Kol Al. Bitwa polsko-krzyżacka pod Puckiem (1462)	12	Richert Brunon. Zwyczaje wielkanocne na Kaszubach	4
Kostka Stanisław. Diabelski kamień pod Owśnicą	7	Richert Brunon. Obrzędy żniwarskie ludu kaszubskiego	9
Kostka Stanisław. Zamek Kiszewski	7	Stamir J. Uwięziona księżniczka na zamku kartuskim	9
Kostka Stanisław. Nowy Rok na Kaszubach	12	Świerkosz Alfred. Zabytki i osobliwości wybrzeża	6
Kowalski Leon. O Muzeum Kaszubskie w Kartuzach	11	Wall St. Rozważania na temat Kaszub i ich kultury	5
Ł. L. Kalwaria we Wielu	12	Wolek Jan ks. Stare obyczaje kaszubskie na dzień św. Szczepana	12
Łącki dr. Michał Lewaldt Jezierski herbu Rogala	6		

Utwory literackie.

Hejka Leon. Z jazde do Hiszpański	5—6	Hejka Leon. Tak, on zginiel!	10
Hejka Leon. Szterk na Świętógórze	7	Hejka Leon. Krwawi rune	11
Hejka Leon. Rzim, Sicilia, Kreta	8	Hejka Leon. Wój wesnjoni	12
Hejka Leon. Powrót do Kaszebski	9		

Monografie.

Świerkosz Alfred. Brzegiem Międzyomorza. Zarys mono- graficzny osad półwyspu Helskiego (ciąg dalszy)	1—5	Podlaszewski Fr. ks. Zarys historii parafii grabowskiej	4—11
---	-----	---	------

Różne.

Krzywdzące Kaszubów uwagi	2	O Muzeum Kaszubskie w Kartuzach (artykuł dyskusyjny)	10
Srebrne gody ks. dziekana Podlaszewskiego	3	Dziewczę i Miedza — Jan Karnowski	10
„Katilina” Hejki — Dr Wł Pniewski	4	Z działalności Koła Akademików Kaszubów w Kartuzach	10
Ruiny Wielkiego Szańca w Wielkiej Wsi	4	Potomkowie holenderskich kolonistów w Karwieńskich Błotach	11
Katilina — Jan Karnowski	8		

Kronika.

Życie kulturalne Kaszub.

Nr: 2—4, 6—12.

Nowe książki o Kaszubach.

Klim Leszek i Mroz Kazimierz: Powiat chojnicki w świetle cyfr	7
Majkowski Aleksander dr: Historia Kaszubów	8
Rabska Zuzanna: Baśnie kaszubskie	12

Przegląd wydawnictw.

Nr: 2—4, 6—8, 10.

Z żałobnej karty.

Śp. ks. Franciszek Łowicki	6
Śp. Autori Rompczyk	7
Śp. Michał Teofil Derdowski	8

Spis ilustracji.

Śp. dr Aleksander Majkowski	3	Pałac w Krokowie	6
Ks. dziekan Podlaszewski	3	Kościół parafialny w Starym Grabowie	6
Oryginalny zaprzęg kaszubski	4	Zamek Kiszewski	7
Pastwiska pod Chałupami	4	Wnętrze kościoła parafialnego w Starym Grabowie	7
Molo portu rybackiego w Jastarni	4	Kostnica na cmentarzu w Starym Grabowie	7
Wędzarnia rybacka w Jastarni	4	Mapa zatoki Puckiej 1655	8
„Merki” rybackie	5	Jezioro Raduńskie przy Borucinie	9
Narzędzia rybackie z merkami	5	Rybak kaszubski z nad jeziora Karlikowskiego	9
„Diabelski kamień” pod Owśnicą	5	Półow ryb na jeziorze Brodno w porze zimowej	9
Tama betonowa pomiędzy Karwią a Karwieńskimi Biotami	6	Józef Wybicki	10

Głosy o „Kaszubach”.

1936 r.

„Kurier Poznański” — 31 stycznia 1936, nr 49. Nowe pi-
smo regionalne.

„Jako dodatek do „Gazety Kartuskiej” zaczęło wychodzić
nowe pismo regionalne „Kaszuby”, poświęcone sprawom Ziemi
Kaszubskiej. Pierwszy zeszyt zapowiada poważny poziom i za-
interesowanie szerokim zakresem kulturalnych spraw regionu”.

„Orędownik” — 2 lutego 1936, nr. 27. Nowe pismo re-
gionalne. — Jak wyżej.

„Zabory” — luty 1936, nr. 2. „Kaszuby”. Dodatek re-
gionalny „Gazety Kartuskiej”.

„Z końcem stycznia rb. ukazało się czasopismo — dodatek,
zasługujący na obszerniejsze omówienie. Jest to Nr i dodatku

miesięcznego do „Gazety Kartuskiej” w Kartuzach p. t. „Ka-
szuby”. Poświęcony jest sprawom Ziemi Kaszubskiej, aby —
jak głosi artykuł wstępny — „uwydatnić duchową łączność Ka-
szub z Polską i Polski z Kaszubami, pielegnować rodzime zwy-
czaje i obyczaje w sztuce, piśmiennictwie i życiu publicznym oraz
stać na straży polskości Ziemi Kaszubskiej”.

Dodatek drukowany jest językiem łatwym, dla każdego
zrozumiałym i słusznie nazwać go można zasłużonym nabytkiem
Ziemi Kaszubskiej. Osoba redaktora miesięcznika „Kaszuby”,
p. redaktora Bielińskiego gwarantuje, że pismo to spełni swą
szczytną rolę i nie będzie dziełem, podobnym do wielu innych,
które ukazały się raz lub razy kilka, aby potem zapaść w zapo-
mnienie. Życzymy mu szczęśliwego rozwoju”.

„Goniec Nadwiślański” — 14 maja 1936, nr 113. „Zaborry”, „Kaszuby” i „Życie Mazowsza”.

„Zwraca się uwagę czytelników na szereg dalszych pism regionalnych, jakie wyklada się w czytelni T. C. L. porównano z prasą codzienną dla użytku specjalistów od nauki o regionalizmie. Są to przede wszystkim „Kaszuby”, „Zaborry” i „Życie Mazowsza”.

„Tekę Pomorską” — R. I, nr 3-4, jesień—zima 1936”. „Zaborry” i „Kaszuby” — M(arian) S(ydow).

„Dwa ośrodki regionalne Pomorza, Chojnice i Kartusy, mogą poszczycić się od niedawna własnymi pismami o charakterze ściśle regionalnym. „Zaborry” chojnickie, wydawane staraniem Tow. Miłośników Chojnic i okolicy, są dodatkiem miesięcznym „Dziennika Pomorskiego”; „Kaszuby” kartuskie wychodzą również miesięcznie jako dodatek „Gazety Kartuskiej”.

Oba pisma mają ten sam program — pielęgnowanie tradycji rodzinnych w myśl wskazań regionalizmu.

Motto, które przyświeca pracy „Zaborów”:

„Czy on Belok, Rebok, Fejnkaszeba,
czy on Korczok, Łyczok, Grebkaszeba,
czy on Lesok, Drobol, Goch,
rychtyk Polok je on doch”.

jest też wytyczną „Kaszub”, ich młodszej siostrzycy („Kaszuby” wychodzą od stycznia rb.).

1937 r.

Rozgłoszenie Polskiego Radia — 21 stycznia 1937.

Odczyt mgr Andrzeja Bukowskiego o Kartuzach i „Kaszubach”.

Rozgłoszenia Pomorska — 24 stycznia 1937.

Zygmunt Mocarski o „Kaszubach” w „Przeglądzie wydawnictw”.

„Kurier Poznański” — 28 lutego 1937, nr 95. Mrukliwy brat przemówił — Marian Turwid.

„Piękną tradycję regionalistyczną mające Kartusy wydawać poczęły, od stycznia ub. r. czasopismo: „Kaszuby”. Stały się one trybuną młodej, zapalanej, ale poważnie pracującej gromadki regionalistów kaszubskich”.

„Kurier Poznański” — 20 czerwca 1937, nr 274. Gryf — w blasku kultury — Marian Turwid.

„Literaturze regionalnej służą wydatnie czasopisma takie, jak „Tekę Pomorską” w Toruniu, „Zaborry” w Chojnicach, „Kaszuby” w Kartuzach”.

„Kurier Poznański” — 29 sierpnia 1937, nr 392. Wśród kaszubskich Szwajcarów — Marian Turwid.

1938 r.

„Kurier Poznański” — 8 lutego 1938, nr 60. Głosy przebudzenia — Marian Turwid.

„Młodsze o dwa lata od chojnickich „Zaborów” są kartuskie „Kaszuby”. Małeńkie i śliczne Kartusy zdobywają się na imponującą wręcz pracę kulturalną. „Kaszuby”, drukowane w języku polskim, skupiły dookoła siebie poważne grono wybitnych pisarzy kaszubskich. Dość powiedzieć, że współpracują z nimi między innymi: Jan Karnowski, Heyke, Świerkosz i t. „Kaszuby” posiadają nadto własną „Bibliotekę”, obejmującą szereg tomików, zawierających większe prace najwybitniejszych współpracowników pisma”.

„Kociwie”. Dod. regionalny „Gońca Pomorskiego” i „Dzien. Starogardzkiego” — R. I nr 1, lipiec 1938. Regionalizm w służbie narodu i państwa — mgr Roman Leśny.

„Wychodzące w Chojnicach już czwarty rok czasopismo Zaborry oraz kartuskie Kaszuby spełniają swoje zadanie, budząc zainteresowanie przeszłością i wiążąc mieszkańców regionu z przeszłością, i pokoleniami, które odeszły”.

Rozgłoszenia Pomorska — 3 sierpnia 1938.

Marian Turwid o „Kaszubach” w pogadance p. t. „Wśród kaszubskich Szwajcarów”.

„Kurier Poznański” — 11 grudnia 1938, nr 564. „Kaszuby” kończą trzeci rok — Marian Turwid.

„...Po pomorsku, a więc skromnie, cicho, bez hałasów reklamarskich, szumnych zapowiedzi i cacanek-obiecanek wyszedł pierwszy zeszyt „Kaszuby” i wychodzą dalsze, punktualnie, porządnie, solidnie. Bez naciągania funduszy publicznych na fundusz, bez subwencji i protekcji ukazują się „Kaszuby” w tej formie, na jaką je stać...”.

„...„Kaszuby” są bardzo tanie. Więc dotrzeć mogą wszędzie tam, dokąd by drogie, bogato graficznie wyposażone, na pięknym a nie na zwykłym gazetowym papierze bite czasopismo drogę znalazło zamkniętą. A o ten właśnie jak najszerszy zasięg idzie tu przede wszystkim...”.

„W „Kaszubach” dochodzi do głosu przeważnie młodsze pokolenie regionalistów kaszubskich, choć nie brak i przedstawicieli „starej gwardii”.

12 numerów „Kaszub” uprawnia do stawiania pomyślnych horoskopów tej młodej imprezie kulturalnej. Pismo kontynuuje godnie tradycję „Gryfa”, choć szczuplejsze rozmiary pisma nie pozwalają, na razie przynajmniej, na tak szeroką działalność, jakaby odpowiadała naprawdę potrzebom Kaszub. Oceniając działalność pisma, nie można jednak zapominać o tym, że w nim nie koncentruje się cały ruch literacki regionu, że większe utwory ukazują się zazwyczaj od razu w wydaniu książkowym. W „Kaszubach” mamy natomiast dobry przekrój miejscowej twórczości publicystycznej i popularno-naukowej w postaci drobniejszych przyczynków. Umieszczając takie właśnie artykuły pracowników naukowych i sił popularyzatorskich regionu, pismo spełnia doskonale zadanie koncentracji pewnych wysiłków, które by inaczej uległy rozproszeniu.

W regionalizmie „Kaszub” nie ma nawet pozorów separatyzmu; przeciwnie — stale podkreśla się tu silną łączność regionu z Polską i jej tradycjami. Budując na takich podstawach, pismo tym samym zakłada trwałe fundamenty uchu, któremu przywodzi. Wróży to powodzenie akcji, zasługującej na życzliwe poparcie myślącego ogółu nie tylko na Kaszubach samych”.

„...Pierwszy z nich (tj. miesięczników regionalnych) to „Kaszuby”, wydawany przez Bielińskiego Jana, a redagowany przez syna wydawcy Stanisława. Skromny objętością lecz poważnie redagowany miesięcznik poważnie dokoła siebie skupił grono współpracowników. Większość z nich, to rodowici Kaszubi...”.

„Tekę Pomorską” — R. II, nr 4, zima 1937. Przegląd czasopism — St. P.

„Kaszuby”, miesięczny dod. regionalny Gazety Kartuskiej (Kartusy) kończą drugi rok swego życia. W ciągu dwóch lat zgromadziły wcale bogaty materiał z folkloru kaszubskiego. Wśród wielu drobnych prac, przyczynków i notatek drukowane także były prace obszerniejsze, które następnie ukazywały się w formie książkowej. Są to: St. Bieliński „Dzieje klasztoru Kartuzów w Kartuzach”, K. Dąbrowski „Monografia Chmielna” i A. Świerkosz „Brzegiem Międzyzmorza”. Już ten sam fakt wskazuje na znaczenie „Kaszub”. Ciekawą pozycją są polemiczne poezje L. Hejki. W ostatnim listopadowym (11) nrze obszerną i cenną pracę o powieści A. Majkowskiego p. t. „Remus” zamieścił Jar. Karnowski. Wstrzymujemy się od wyliczania. Zainteresowanego czytelnika odsyłamy do pisma bezpośrednio”.

„...Choć tak tanie i małe, przecież „Kaszuby” przynoszą czytelnikom swym materiał obfity i wybornie na ogół zestawiony. Uporać się z nim może i umysł mało wyrobiony i skorzystać może wiele także i czytelnik, poważnie mający wymagania. Bo nawet artykułiki co najlżejsze, mające zainteresować i zabawić, dobiegane są tak, by jednocześnie stanowiły ciekawostkę regionalną lub wprowadzały w bogaty a tak mało znany świat kaszubskich podań i baśni. A obok materiału lżejszego kalibru znajdujemy w każdym zeszycie artykuły naukowe, rozprawki popularno-naukowe, obrazki, przyczynki i sumiennie zestawioną kronikę życia kulturalnego Kaszub.”

Bo też dookoła redakcji skupił się już poważny zastęp czołowych niejednokrotnie regionalistów Pomorza i Kaszubszczyzny. Obok starych zasłużonych bojowników o polskość Pomorza, takich jak Jan Karnowski, ks. Alfons Mańkowski, ks. Podlaszewski, zabierają na łamach miesięcznika kartuskiego głos i najmłodsi, z Andrzejem Bukowskim, redaktorem „Teki Pomorskiej”, na czele. Spotykamy tu dalej często i gęsto zasłużone nazwiska: dra W. Pniewskiego, Alfr. Świerkosza, ks. Łowickiego, St. Walla, mgr K. Dąbrowskiego, St. Czernickiego, J. Karskiego i wielu jeszcze innych, których nie sposób wszystkich wymienić.

Osobno natomiast wymienić należy ks. dr L. Heykego, wybitnego poetę, który na łamach „Kaszubów” ogłasza swe piękne, soczyste kaszubszczyzną pisane utwory poetyckie, romanse historyczne i ballady. Jego także pióra jest głębokie i wzruszające wspomnienie poświęcone pamięci najwybitniejszego z pisarzy kaszubskich — Aleksandra Majkowskiego...”.

„...Sztandar z rąk tego duchowego wodza przejęli dwaj najbliżsi mu duchem towarzysze: ks. Heyke i Woś Budzys. Dzieło Majkowskiego, zmierzające do wzbogacenia kultury polskiej pełnowartościową sztuką kaszubską, prowadzi dalej jego druhowie i jego następcy. Dowodem tego coraz bujniej krzewiąca się oryginalna twórczość kaszubska, coraz poważniejsza praca regionalistów kaszubskich a także i te trzy skromne a przecież cenne roczniki kartuskiego miesięcznika „Kaszuby”...”.